

DOSSIERTÈCNIC

FORMACIÓ I ASSESSORAMENT AL SECTOR AGROALIMENTARI

N77 | LA PRODUCCIÓ I LA TRANSFORMACIÓ DE LA FUSTA A CATALUNYA

Juliol 2015

P03 La Producció i la transformació de la fusta a Catalunya P07 Usos de les fustes a Catalunya P11 Indústries de la fusta a Catalunya: Una anàlisi estructural i conjuntural P16 La marca Catforest en els productes fustaners P20 L'Entrevista

ruralCat

La comunitat virtual agroalimentària
i del món rural

www.ruralcat.net

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació
www.gencat.cat/agricultura

PRESENTACIÓ

Antoni Trasobares Rodríguez
Director general del Medi Natural i Biodiversitat

La producció i la transformació de la fusta a Catalunya suposen un percentatge petit del sector agrari i la indústria, tot i que dues terceres parts de la superfície de Catalunya correspon a terrenys forestals.

El volum dels aprofitaments de fusta a Catalunya està molt per sota de les possibilitats. Malgrat l'increment de demanda de fusta per a usos energètics que ha fet que els darrers anys hagin augmentat, la taxa d'extracció (percentatge dels aprofitaments amb relació al creixement) es situa per sota del 30%, quan podria arribar fins al 60%. Cal aclarir que aquests aprofitaments tenen totes les garanties de sostenibilitat. A banda del compliment de la normativa, la gestió tradicional per part dels propietaris i els sistemes de certificació garanteixen la persistència dels boscos. De fet, la superfície de boscos està augmentant a causa de l'abandonament de molts conreus alhora que la seva estructura està canviant, i es fa més sensible als incendis i als efectes del canvi climàtic.

Ja semblen del passat les dicotomies entre conservació i producció o les simplificacions ambientalistes segons les quals la conservació de la natura només s'ha de basar a limitar les intervencions humanes avui en dia. Organitzacions ecologistes o fundacions conservacionistes propugnen una "intervenció activa" en el medi per garantir els manteniments dels valors ambientals. D'acord amb el professor Terrades, "protecció no ha de ser abandonament, sinó una manera nova de desenvolupar" i, de vegades, les administracions han adoptat aquesta concepció de conservació com a absència d'intervenció, que ha creat les condicions perquè desapareguin els veritables gestors.

Però, a més, s'ha de tenir en compte que la multifuncionalitat i la sostenibilitat, conceptes clau en la gestió forestal des de mitjans del segle XIX, integren aspectes ambientals, socials i econòmics. Al principi quart de la Declaració de Rio s'afirma que "la protecció del medi ambient haurà de constituir part integrant del procés de desenvolupament i no podrà considerar-se de manera aïllada". I és que, efectivament, la conservació de la natura està íntimament relacionada amb el desenvolupament rural.

Per altra banda, Catalunya és un país industrialitzat on els productes derivats de la fusta tenen demanda i hi ha una gran tradició en el sector. No obstant això, i ja prèviament a l'actual crisi, des de fa vint anys han anat tancant papereres i altres indústries de primera

transformació que permetien rendibilitzar la gestió forestal, ja que valoritzaven els productes secundaris. A aquest fet s'hi ha afegit la globalització, que ha fet que a moltes indústries (fins i tot les que requereixen fustes de menor qualitat) els resultés més econòmic importar fusta que comprar-la a Catalunya.

Actualment hi ha a Catalunya poc més de 1.000 empreses del sector de la fusta, en general de dimensió molt reduïda. La crisi immobiliària ha afectat molt especialment moltes d'aquestes indústries (mobles, fustes per a construcció, terres de fusta...) però les dades semblen indicar que el sector comença a veure la llum. L'increment de productes provinents del bosc amb més valor afegit va acompanyat d'innovació tecnològica i noves aplicacions. Cal mantenir un raonable optimisme, tenint en compte les perspectives d'increment de demanda de fusta i de productes derivats.

Amb l'objectiu de promoure una gestió forestal orientada a augmentar els valors econòmics, socials i ambientals dels boscos, el Govern té els següents quatre pilars estratègics d'acció en temes forestals, basats en el concepte de la bioeconomia: sostenibilitat ambiental, innovació tecnològica i de coneixement, extensió de la gestió fent-la competitiva econòmicament i inclusió i benefici d'àrees rurals amb creació de llocs de treball.

La principal eina per assolir aquests objectius és el Pla general de política forestal 2014-2020 (PGPF). L'eix estratègic 3 d'aquest Pla és la dinamització del sector forestal productiu i té dues línies d'actuació:

- Afavoriment de l'obtenció de productes fusters i biomassa forestal i del desenvolupament de nova xarxa viària i
- Optimització de la transformació industrial i l'ús dels productes fusters.

També s'ha aprovat el propassat any el Pla de dinamització dels aprofitaments forestals, que marca objectius com la promoció de l'ús de la fusta en la construcció, el foment de l'ús en fusteria privada, la marca catalana de fusta i suro i la potenciació de l'estratègia de biomassa per a Catalunya.

Entre les mesures concretes orientades als objectius d'incrementar la gestió al 50% del territori l'any 2020 i a millorar la cadena de valor es poden destacar les següents:

- Acord de Govern per incrementar el suport tècnic a la propietat pública mitjançant convenis de col·laboració amb les entitats locals propietàries de boscos i la concentració de l'oferta pública de fusta.
- Impuls de la planificació estratègica: desenvolupament del PGPF i aprovació dels Plans d'ordenació dels recursos forestals (3 dels 7 previstos ja estan en avançada fase de redacció).
- Desenvolupar la cultura forestal a Catalunya amb campanyes de difusió.

Dossier Tècnic. Núm. 77
"La producció i la transformació de la fusta a Catalunya".
Juliol de 2015

Edició
Direcció General d'Alimentació, Qualitat i Indústries Agroalimentàries.

Consell de Redacció
Joan Girona Gomis, Jaume Sió Torres, Joan Gòdia Tresanchez, Xavier Clopès Alemany, Joaquim Xifra Triadó, Agustí Fonts Cavestany (IRTA), Montserrat Alomà Masana, Mireia Medina Sala, Joan S. Minguet Pla i Josep M. Masses Tarragó, Maria Glòria Cugat Pujol.

Coordinació
Josep Maria Masses Tarragó.

Producció
Teresa Boncompte Ribera, Josep Maria Masses Tarragó i Annabel Teixidó Martínez.

Correcció i assessorament lingüístic
Joan Ignasi Elias Cruz.
Lluís Piqueres Pla.
Núria Domènech Pont.

Grafisme i maquetació
Hands On

Impressió
Ediciones Gráficas Rey, S.L.
Paper 50% reciclat i 50% ecològic.

Dipòsit legal
B-16786-05
ISSN: 1699-5465

El contingut dels articles és responsabilitat dels autors. DOSSIER TÈCNIC no s'hi identifica necessàriament. S'autoritza la reproducció total o parcial dels articles citant-ne la font i l'autor.

DOSSIER TÈCNIC es distribueix gratuïtament. En podeu demanar més exemplars a l'adreça: dossier@ruralcat.net

Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació
Gran Via de les Corts Catalanes, 612, 4a planta
08007 - Barcelona
Tel. 93 304 67 45. Fax. 93 304 67 02
e-mail: dossier@ruralcat.net

Més recursos, enllaços i versió electrònica al web de RuralCat:
www.ruralcat.net

Foto portada:
Fusta escorçada i apilada.
Autor: J.S. Blanch (FORCAT)

- Estratègia per a l'aprofitament energètic de la biomassa i Acord de Govern per a la utilització de calderes de biomassa en edificis de la Generalitat (properament).
- Acord de Govern per a la utilització de la fusta en els edificis de la Generalitat.
- Establiment de la marca de garantia per a la comercialització de productes forestals catalans CATFOREST.
- Caracterització de la fusta catalana per facilitar la seva utilització en construcció.
- Promoció de clústers.
- Activació de la propietat (municipal i privada) i venda conjunta.
- Actuacions i col·laboracions amb arquitectes, dissenyadors i consumidors finals.
- Col·laboració amb el Gremi de Fusters de Barcelona per a l'ús de fusta catalana.

A llarg termini cal que les masses forestals proporcionin més valors als propietaris, a la població local i a la societat en general, i que augmentin la seva resiliència i resistència davant les perturbacions.

LA PRODUCCIÓ I LA TRANSFORMACIÓ DE LA FUSTA A CATALUNYA

Figura 1: Fusta tallada sense classificar (Bosc de Pallerols). Autor: J.S. Blanch (FORCAT).

01 Introducció

Catalunya és un país de boscos; segons la 4a versió del Mapa de Cobertes del Sòl de Catalunya (CREAF, 2009), el 64% de la superfície de Catalunya és forestal, 2.060.174 ha. Dues terceres parts d'aquesta superfície corresponen a boscos (1.348.000 ha), i la tercera part restant està formada per matollars, prats, herbassars, vegetació de zones humides, etc.

La superfície forestal de Catalunya ha augmentat de manera progressiva des dels anys 50 a causa de l'abandonament intens de l'activitat agrària i ramadera. Això ha comportat que

molts dels terrenys que estaven destinats a conreu hagin passat a ser terrenys forestals: primer com a herbassars i matollars, i finalment com a boscos. Aquest fet es pot constatar al trobar tot sovint parets de pedra seca típiques de l'abancament agrícola dins de zones actualment arbrades. Només en el període comprès entre les dues versions més recents del Mapa de Cobertes del Sòl de Catalunya (1993-2005), es calcula que s'han transformat unes 140.000 ha de conreus (Fig. 2).

El canvi es segueix produint no sols en superfície, sinó també en la tipologia dels boscos: aquests són més densos, més impenetrables, amb major

càrrega de combustible. Una conseqüència d'això és la major competència pels recursos hídrics. Un altre efecte ha sigut la reducció substancial de la xarxa viària lligada a l'explotació agrosilvopastoral, que ha quedat abandonada.

Els inventaris forestals nacionals (IFN) ens fan una foto fixa dels nostres boscos; així, podem afirmar que els boscos de Catalunya suposen unes existències de 112,2 Mm³ de fusta (3r IFN, 2001). Atenent a la distribució de les classes diametral (Fig. 3) es pot veure que la distribució d'existències té forma de jota invertida; això vol dir que hi ha molts peus de les classes diametral inferiors.

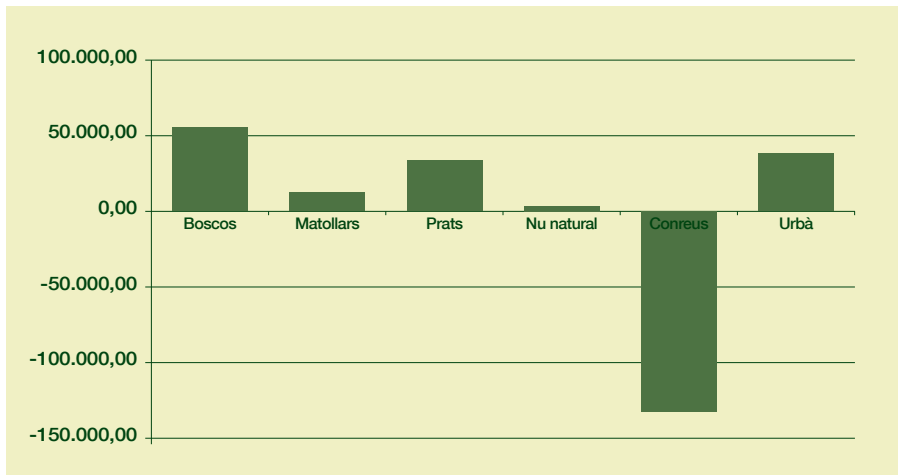

Figura 2. Canvis a les cobertes del sòl a Catalunya entre 1993 i 2005 (ha) (Font: MCSC)

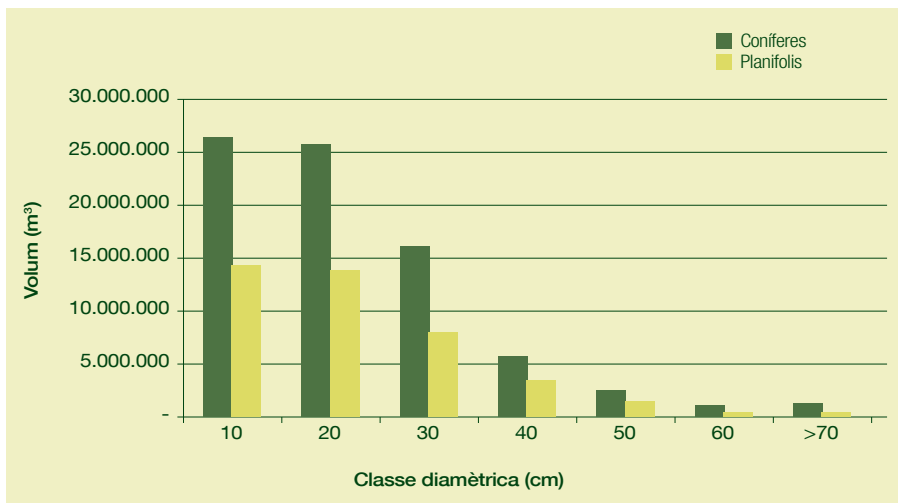

Figura 3. Existències de fusta (m³) per classe diamètrica a Catalunya (Font: 3r IFN, 2001).

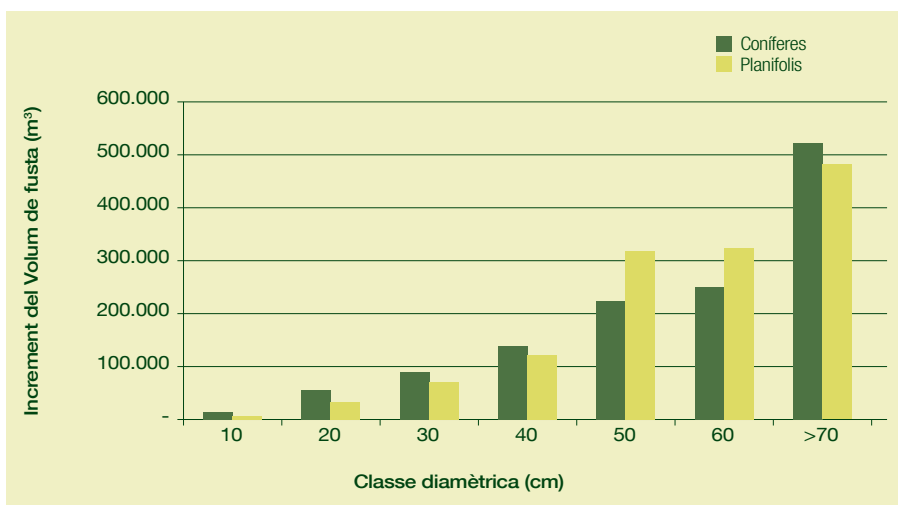

Figura 4. Increment anual del volum de fusta (m³) per classe diamètrica a Catalunya (Font: comparació del 2n i 3r IFN, amb l'eina Mirabosc).

Mitjançant la comparació entre els períodes dels inventaris es pot avaluar el creixement d'aquests boscos. Així, comparant l'IFN2 i l'IFN3 es constata que la majoria del creixement es situa per sobre de la classe diamètrica 50 (Fig. 4), essent quantificat en 3,1 Mm³/any. Segons

l'estratègia per promoure l'aprofitament energètic de la biomassa forestal i agrícola aprovada el 18 de febrer de 2014, la taxa d'extracció podria arribar fins un 60% del creixement, per la qual cosa es podrien arribar a obtenir 1,7 Mm³ o 1,4 M t₃₀.

Fins a l'any 2010 (sense tenir en compte el pla de mobilització de la fusta per les nevades de 2009) el volum d'aprofitament fuster a Catalunya es va mantenir força estable al llarg dels anys, tant en el cas de les coníferes com en les planifòlies, a excepció de fluctuacions puntuals. A partir de llavors i fins a l'actualitat hi ha hagut un increment dels aprofitaments (Fig. 5), sobretot dins del grup de les coníferes. D'aquestes, les espècies que varen experimentar un major aprofitament van ser la pinassa, el pi roig i el pi blanc. Per la seva banda, l'espècie d'entre els planifolis va ser el pollancre, seguida de l'eucaliptus i el castanyer. Aquest increment en els darrers anys és degut a l'augment de la demanda de fusta per a usos energètics (biomassa), sobretot a partir de l'any 2012. Avui en dia, s'estima que el mercat de la biomassa per a usos energètics representa el 50% del total (dins d'aquest percentatge s'inclouen també les llenyes), mentre que el 45 % es fa servir per a palets i embalatges i el 5% s'utilitza per fabricar mobles (Fig. 6).

Part d'aquest canvi és degut al lleuger ascens dels preus de la fusta en els darrers dos anys (Fig. 7), cosa que ha permès augmentar el percentatge de volum d'aprofitament respecte al creixement des del 20 % en 2011 fins a gairebé al 30 % en 2014.

02 Dinamització de la fusta i el Pla General de Política Forestal (PGPF)

Un dels sis eixos estratègics del PGPF, aprovat pel Govern en data 17 de juny de 2014, es dedica concretament a la dinamització del sector forestal productiu i creació d'ocupació. Aquest es desglossa en dues línies d'actuació:

1. Afavoriment de l'obtenció de productes fusters i biomassa forestal i del desenvolupament de nova xarxa viària.

Aquesta línia consta d'accions operatives i de suport. Les accions operatives, dirigides de forma genèrica al sector forestal són les següents:

- Implementar mesures de foment als treballs silvícoles per a la producció fustera i de biomassa forestal, de les infraestructures per a la gestió, de les repoblacions, de la gestió forestal associada i de l'assessorament forestal.
- Implementar mesures de foment de la mecanització adaptada a l'aprofitament del bosc.

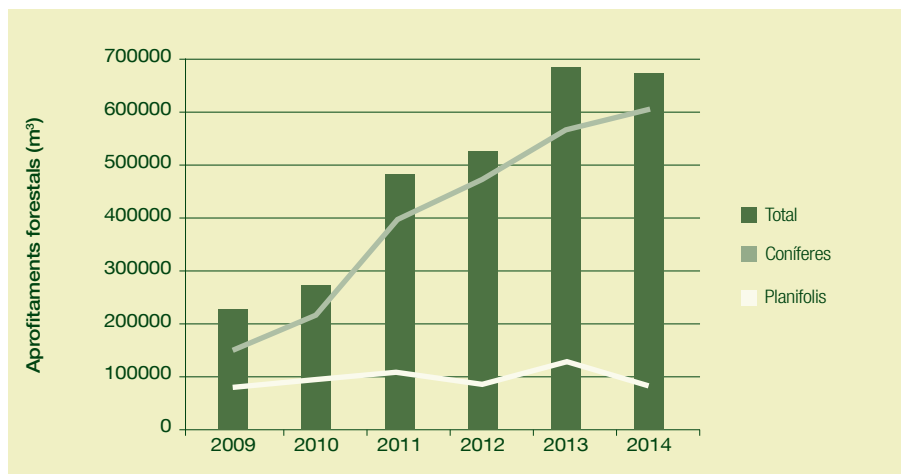

Figura 5. Evolució dels aprofitaments forestals de fusta (m³ en el període 2009-2014, per a coníferes i planifolis).

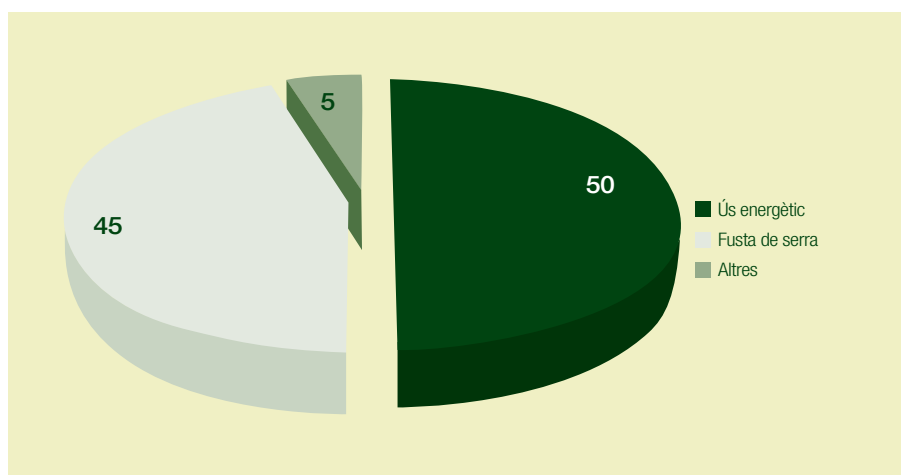

Figura 6. Principals destins de la fusta en 2015.

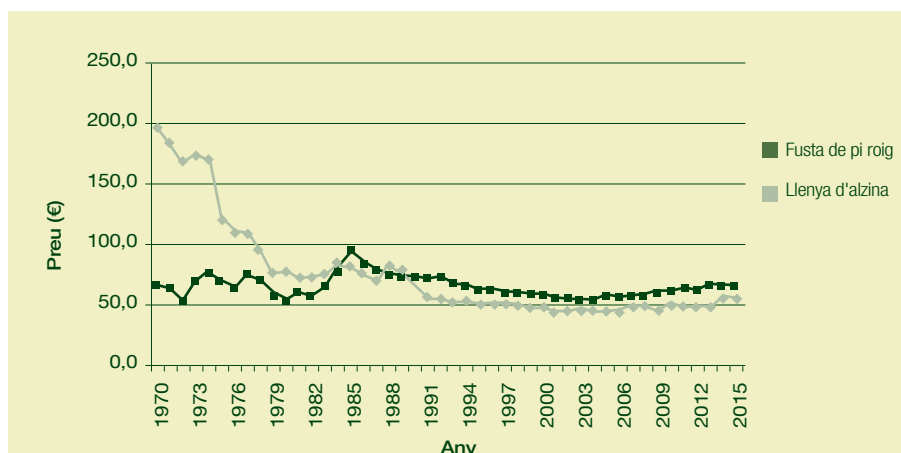

Figura 7. Sèrie temporal d'evolució dels preus de fusta de pi roig i llenya d'alzina (actualitzat amb preus de la Il·lotja de Vic des de Vayreda 2004).

- Promoure l'adscripció als sistemes de certificació de la gestió forestal sostenible sobre el conjunt dels terrenys forestals.
- Afavorir la creació de fórmules d'oferta de matèria primera, tant en la propietat pública com en la privada, per garantir el subministrament.

- Articular mesures d'acompanyament per a la mobilització dels productes forestals i la dinamització del mercat, afavorint les condicions de transport i emmagatzematge, simplificant els tràmits administratius per als aprofitaments fusters i les infraestructures associades i creant espais de representació del sector i l'administració (Taula intersectorial forestal).

→

Des de l'any 2010 fins avui s'aprecia un increment en els aprofitaments de fusta, sobretot de coníferes i particularment de pinassa, pi roig i pi blanc. Aquest increment es justifica per l'augment de la demanda de fusta per a usos energètics (biomassa).

→

La dinamització del sector forestal productiu té dues grans línies d'actuació:

- L'afavoriment de l'optimització de productes fustaners i biomassa forestal i desenvolupament de la xarxa viària,
- L'optimització de la transformació industrial i l'ús de productes fusters.

- Donar suport a la mobilització de productes fusters en àrees afectades per perturbacions naturals.
- Treballar en un model associatiu forestal que gaudeixi explícitament dels avantatges fiscals i que estigui emparat en relació amb els programes d'ajuts d'abast europeu i nacional.

Figura 8. Rodal de producció al Bosc de Pallerols. Autor: J.S. Blanch (FORCAT)

Com a accions de suport a aquesta línia d'actuació, tenim:

- Potenciar la formació professional del sector forestal en relació amb la gestió del bosc per tal d'optimitzar la rendibilitat de l'aprofitament de la fusta, així com la conservació del medi i la dignificació de la professió.
- Potenciar l'estudi i la recerca per a la caracterització de les diferents tipologies de fusta de producció local i assignació d'usos preferents certificats.
- Impulsar la recerca, el desenvolupament i la investigació en la maquinària d'aprofitaments, especialment en l'àmbit de la biomassa forestal, per optimitzar rendiments de producció.
- Articular eines per a la recollida d'informació sobre els aprofitaments forestals i facilitar la traçabilitat, afavorint els mecanismes que permetin conèixer el flux del comerç de les fustes.
- Elaborar una cartografia de qualitats d'estació.
- Difondre els avantatges de la certificació forestal sostenible i promoure'n la pràctica.

2. Línia específica d'optimització de la transformació industrial i l'ús dels productes fusters.

Aquesta línia consta d'accions operatives i de suport. Les accions operatives dirigides de forma genèrica al sector forestal són les següents:

- Implementar mesures de foment de la diversificació i mecanització de la indústria de transformació dels productes fusters (fusta

de serra, trituració, llenya i biomassa), prioritant la innovació tecnològica que suposi una millora de rendiments o una diversificació dels productes, així com de les instal·lacions de consum d'aquests productes.

- Fomentar les instal·lacions de producció energètica alimentades per biomassa forestal
- Promocionar l'ús del producte fuster a partir de la certificació tecnològica mitjançant l'estandardització i classificació dels productes fusters locals, instar les polítiques de compres verdes, i afavorir les iniciatives per diversificar els usos dels productes forestals.

Com a accions de suport a aquesta línia d'actuació tenim:

- Impulsar la recerca per a la innovació tecnològica i en els usos de la fusta i els seus derivats i guanyar competitivitat en el mercat.
- Transferir les novetats tecnològiques al sector forestal.

03 Per saber-ne més

Pla General de Política Forestal:

<http://agricultura.gencat.cat/ca/ambits/medi-natural/gestio-forestal/planificacio-forestal/pla-general-politica-forestal-public>

Estratègia per promoure l'aprofitament energètic de la biomassa forestal i agrícola:

www.gencat.cat/icaen/estrategiabiomassa/

04 Autors

Joaquim Rodríguez Medina
Subdirecció General de Boscos.
Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació.
ajrodme@gencat.cat

Josep Salvador Blanch Roure
Forestal Catalana S.A.
Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació.
js.blanchr@gencat.cat

USOS DE LES FUSTES A CATALUNYA

Figura 1: Fusta de pollancre apilada. Autor: R.Martin (DGMNB).

01 Introducció

Catalunya és un territori climàticament molt variable, on hi predomina majoritàriament el clima mediterrani, un tipus de clima de transició entre el clima temperat propi de centre Europa i el clima subtropical i tropical africà. A això, cal sumar-hi la variabilitat orogràfica del terreny amb l'existència de serralades importants, que bona part del territori és coster i la presència de clima atlàntic a la Val d'Aran. La conseqüència de tot això és una gran diversitat d'hàbitats associada a una molt rica varietat botànica que permet a la indústria local disposar d'una llista extensa d'espècies potencialment interessants a diferència del que passa a la resta del continent europeu. Això comporta una major dificultat en la gestió de la producció, però també significa una font d'oportunitats pel que fa a la quantitat de productes diferenciats de la competència que potencialment es podrien fabricar. Ara bé, és necessari tenir en compte que per obtenir productes de bona qualitat a un preu competitiu és imprescindible partir de fusta amb la menor quantitat de singularitats possible i això

s'aconsegueix invertint en silvicultura. El propietari forestal recuperarà la inversió un cop vendi la fusta en funció de la seva qualitat com passa en qualsevol altra matèria primera. Classificar la fusta és per tant l'única forma que el propietari forestal tingui arguments comercials per vendre la seva fusta a millor preu. Dit d'una altra forma: a ulls del comprador una fusta no classificada d'alta qualitat no és diferent d'una plena de defectes i per tant el venedor no tindrà cap argument per vendre-la a millor preu. Tot seguit es fa un recull de les espècies més rellevants del Principat.

02 Les espècies de fusta de Catalunya

La fusta és un teixit vegetal fibrós de les plantes que compleix alhora funcions estructurals, de transport i emmagatzematge de nutrients. Cada espècie vegetal la produeix amb unes particularitats específiques, conseqüència de l'evolució soferta durant milions d'anys per la necessitat d'adaptar-se a les condicions particulars a l'am-

bient. Arribats a aquest punt, cal distingir entre les dues grans classes principals de plantes productores de fusta: gimnospermes i angiospermes. Aquesta diferència filogenètica és essencial per entendre les diferències morfològiques que podem trobar a les diverses espècies de fusta. Ja en llenguatge menys tècnic, les gimnospermes s'anomenen coníferes i les angiospermes, planifolis, i, dins l'àmbit comercial anglòfon, les coníferes es corresponen amb les *softwoods* i els planifolis amb les *hardwoods*. Traduint per la via directa com a "fustes toves" i "fustes dures" això comporta nombrosos equívocs de caràcter comercial i tecnològic que es compliquen per la gran quantitat i varietat de fustes comercialitzades al món. Es calcula que al món existeixen uns seixanta mil tipus diferents de fustes, de les quals només se'n comercialitzen habitualment unes dues mil. D'aquestes, cinc-cents són coníferes i mil cinc-cents planifòlies. A Espanya, es comercialitzen habitualment unes cinquanta coníferes i cent cinquanta planifolis. Per fer la situació encara una mica més complexa del que sembla a primer cop d'ull, cada una de les espècies es pot denominar de moltes formes diferents per

raons de procedència, qualitat, format, tradició o simplement màrqueting. En el circuit comercial aquest fet condueix habitualment a nombrosos equívocs i malentesos. Per evitar-los, és recomanable identificar cada una de les espècies amb el seu nom científic, ja que aquest és únic i inequívoc.

A Catalunya, les coníferes autòctones tecnològicament més interessants són el pi roig (*Pinus sylvestris*), la pinassa (*Pinus nigra*), el pi negre (*Pinus uncinata*) i l'abet (*Abies alba*). Totes elles són àmpliament presents al continent europeu a excepció del pi negre que el trobem ubicat principalment als Pirineus. De fet, el pi roig és l'arbre més comú al continent i el podem trobar des d'Escandinàvia fins al sud de la península Ibèrica. També hi ha masses d'altres espècies al·lòctones com les de pi insigne (*Pinus radiata*) i l'abet Douglas (*Pseudotsuga menziesii*), molt apreciades per la qualitat de la seva fusta. Altres coníferes com el pi blanc (*Pinus halepensis*), el pinastre (*Pinus pinaster*), o el pi pinyer (*Pinus pinea*) també són molt abundants i cal tenir-les en compte malgrat que les seves propietats tecnològiques són menys interessants per a alguns usos.

Les coníferes locals amb què més treballa la indústria catalana presenten fustes relativament lleugeres i toves, simples d'assecar, poc abrasives amb les eines de tall i, exceptuant la resina que tampoc no és present en totes les espècies, lliures d'extractius. Són fustes fàcils de treballar i amb bones propietats tecnològiques sempre que la presència de singularitats sigui l'adequada. Quantitativament, les coníferes són el tipus de fusta més habitualment consumit per la indústria de la primera transformació a Catalunya. La taula 1 recull els principals usos de la fusta de les diferents espècies de coníferes.

Per altra banda, trobem els planifolis. Quantitativament no són les més fustes consumides per la indústria però, en canvi, si que és el grup d'espècies més divers i variat en quantitat i en propietats. L'alzina (*Quercus ilex*) i el roure de fulla petita (*Quercus faginea*, *Quercus pubescens* i *Quercus cerrifolia*) són les espècies més abundants a Catalunya, però a la pràctica el seu ús industrial és quasi anecdòtic. A continuació, trobem el faig (*Fagus sylvatica*), el castanyer (*Castanea sativa*), el roure de fulla gran (*Quercus petraea*), i el bedoll (*Betula pendula*) espècies en les quals és habitual trobar productes fusters al mercat. A un tercer nivell, i sovint en plantacions pensades per a produccions a escala industrial, trobem l'eucaliptus (*Eucalyptus globulus*), el po-

Taula 1. Principals usos de la fusta de les coníferes de Catalunya

Espècie	Usos
Abet (<i>Abies alba</i>)	Construcció naval, embalatges, fusta estructural, fusteria, instruments musicals, pals, pasta de paper, paviments, tancaments
Pi blanc (<i>Pinus halepensis</i>)	Construcció naval, embalatges, fusteria, llenya, mobiliari, tauler de partícules, trituració
Pinassa (<i>Pinus nigra</i>)	Construcció naval, embalatges, fusteria, pals, paviments, tancaments, tauler de partícules, xapa
Pinastre (<i>Pinus pinaster</i>)	Embalatges, fusteria, pasta de paper, tauler contraxapat, tauler de fibres, tauler de partícules, tauler enllistonat
Pi pinyer (<i>Pinus pinea</i>)	Embalatge, fusteria, mobiliari, pals, paviments, tauler enllistonat
Pi insigne (<i>Pinus radiata</i>)	Embalatges, fusta estructural, fusteria, pasta de paper, paviments, tancaments, tauler contraxapat, tauler de fibres, tauler de partícules, tauler enllistonat
Pi roig (<i>Pinus sylvestris</i>)	Embalatges, fusta estructural, fusta laminada encolada, mobiliari, mobiliari, pals, paviments, tancaments, tauler de partícules, xapa
Pi negre (<i>Pinus uncinata</i>)	Fusta estructural, fusteria, instruments musicals, mobiliari, tauler de fibres, tauler de partícules, tauler enllistonat, torneria
Abet Douglas (<i>Pseudotsuga menziesii</i>)	Boteria, embalatges, fusta estructural, fusteria, mobiliari, pasta de paper, tancaments, tauler contraxapat, tauler enllistonat

llancre amb els seus diversos clons comercials (*Populus nigra* i *Populus x canadensis*), l'álber (*Populus alba*), i el plataner (*Platanus x hispanica*). Altres espècies com el freixe (*Fraxinus excelsior*), el cirerer (*Prunus avium*), o la noguera (*Juglans regia*) són tecnològicament molt interessants, però força menys abundants a les nostres forests i per tant a la nostra indústria.

Dins dels planifolis cal diferenciar dos grups d'espècies locals en funció de les propietats tecnològiques de la fusta que proporcionen: per una banda, tenim els pollancre i, per l'altra, la resta d'espècies. El gènere *Populus* té una fusta blanca, tova, lleugera i molt fàcil de serrar, desenrotllar i assecar; per contra, la resta de planifolis tenen la fusta significativament més dura, la seva transformació és més elaborada i el seu valor estètic és molt apreciat. Aquesta diversitat possibilita usos més especialitzats que els que permeten les fustes de les coníferes. Els usos de les principals espècies de planifolis de Catalunya es recullen a la taula 2.

03 Els principals productes fusters fabricats a Catalunya

Els productes fusters són innumerables i de molt diferent tipologia. Cal tenir en compte que, si considerem totes les espècies de fusta, els materials complementaris, els additius, els processos de transformació i les variants dels processos productius, la quantitat de productes es multiplica de forma exponencial. Així

doncs, quan es descriuen de forma genèrica els productes derivats de la fusta cal simplificar necessàriament molts aspectes. Per altra banda, si bé a Catalunya hi ha una indústria fustera diversa, no hi estan presents tots els tipus de processos productius existents. De fet, només n'hi ha uns pocs i en general no destaquen per la seva complexitat tecnològica i, a més d'això, el tancament d'indústries històricament presents al nostre territori ha acabat simplificant en bona mesura aquesta realitat industrial.

Començant per la transformació química de la fusta, cal dir que en l'actualitat l'únic producte que podríem trobar a Catalunya és el carbó vegetal, sempre en producció a petita escala i emprant mètodes tradicionals molt poc tecnificats. La pasta de paper a partir de roll tampoc no es produeix en l'actualitat. L'any 1993 va tancar INPACSA, de Balaguer, i les seves instal·lacions es van reconvertir parcialment cap al reciclatge i la fabricació de paper tissú. Més d'una dècada després es va extingir totalment l'activitat. Torrapapel de Sarrià de Ter seguí un procés similar. El 2008 va patir una reducció molt important de la seva producció emmarcada en la crisi mundial del sector paperer d'aquell moment i la fàbrica tancà definitivament les portes el 2014. Altres productes que tradicionalment s'obtenien a partir de processos de caire químic foren els tanins extrets d'espècies com el castanyer o el roure i que eren molt apreciats per la indústria tradicional d'adobament de pells. Durant el segle XX i fins l'actualitat bona part d'aquesta indústria es va anar substituint per la petroquímica, procés que

Taula 2. Principals usos de la fusta dels planifolis de Catalunya

Espècie	Usos
Bedoll (<i>Betula pendula</i>)	Fusteria, mobiliari, pasta de paper, útils i eines, xapa
Castanyer (<i>Castanea sativa</i>)	Aspres, boteria, fusta estructural, fusta laminada encolada, fusteria, mobiliari, pals, paviments, tancaments, tauler enllistonat
Eucaliptus (<i>Eucalyptus globulus</i>)	Construcció naval, fusta estructural, fusteria, mobiliari, pasta de paper, tauler de fibres, tauler de partícules, útils i eines, xapa
Faig (<i>Fagus sylvatica</i>)	Fusteria, instruments musicals, material esportiu, mobiliari paviments, tancaments, torneria, útils i eines, xapa
Freixe (<i>Fraxinus excelsior</i>)	Fusteria, llenya, material esportiu, mobiliari, paviments, útils i eines, xapa
Noguer (<i>Juglans regia</i>)	Fusteria, mobiliari, útils i eines, xapa
Plataner (<i>Platanus x hispànica</i>)	Construcció naval, mobiliari, torneria, útils i eines, xapa a la plana
Pollancre i àlber (<i>Populus sp.</i>)	Embalatges, instruments musicals, mobiliari, pasta de paper, útils i eines, xapa
Cirerer (<i>Prunus avium</i>)	Mobiliari, útils i eines, xapa
Roure africà (<i>Quercus canariensis</i>)	Boteria, fusteria, llenya
Roure cerrioides (<i>Quercus cerrioides</i>)	Fusteria, llenya
Roure de fulla petita (<i>Quercus faginea</i>)	Llenya
Alzina (<i>Quercus ilex</i>)	Llenya, obres hidràuliques, paviments, útils i eines
Roure de fulla gran (<i>Quercus petraea</i>)	Boteria, construcció naval, fusta estructural, fusteria, mobiliari, obres hidràuliques

es podria revertir si el petroli s'encareix en el futur. Pel que fa als biocombustibles, a més del carbó vegetal ja esmentat, a Catalunya hi ha una important producció de llenya, estelles i, en els darrers anys, pèl·lets i briquetes. Tots ells són productes que requereixen una transformació relativament senzilla i que, en bona part, prenen com a matèria primera subproductes d'altres indústries fusteres com l'estella, la serradura o la fusta de rebuig. Un cas molt semblant és el de tot el material triturable que es consumeix com a jaç protector o destina a compostar per fer adobs per a jardineria o agricultura. Continuant amb l'espectre dels productes que necessiten fusta triturada o el roll destinat a trituració com a matèria primera, trobem el tauler aglomerat de partícules fins a l'any 2012. Malauradament, el tancament de TRADEMA de Solsona, la que fou durant dècades la major consumidora de fusta de Catalunya amb més de cent mil metres cúbics cada any, acabà amb la presència d'aquest producte en el panorama industrial català.

Una altra tipologia de productes fabricats a Catalunya són els aspres i els pals. Els primers habitualment es fabriquen amb fustes durables com la

del castanyer, generalment ni es tracten ni s'escorcen i s'empren com a tutors d'arbres o per fer tanques rústiques. És doncs un producte molt poc elaborat. En canvi, els pals sí que s'escorcen

i es tracten per millorar-ne la durabilitat perquè pràcticament tots són de pi. Els destinats a línies aèries de transport elèctric o telefònic són l'únic producte que actualment es tracta amb creosota a causa de les restriccions legals existents com a conseqüència de la carcinogenicitat del producte. La resta de pals es tracten o amb sals de coure hidrosolubles o amb formulacions insecticides i fungicides en base a dissolvent orgànic. Aquests dos processos protectors són els que s'empren habitualment a escala industrial per al tractament de fusta massissa.

El sector de la logística és qui genera el volum més gran de negoci al sector de la fusta a Catalunya. Palets, gàbies, caixes i bobines es fabriquen amb fusta massissa serrada. En general, són productes fabricats amb fusta de pi o, en alguns pocs casos, pollancre o fins i tot avet. El grau de transformació de la matèria primera és molt bàsic i consisteix a serrar i clavar el producte i posteriorment assecat-lo únicament per motius fitosanitaris si s'escau. Un altre embalatge que es fabrica a casa nostra és la caixa de contraxapat de pollancre habitualment emprada per transportar fruita o peix.

Un altre ventall de productes molt ampli és el que va des de la fusta massissa fins a la fusta encolada siguin de tipologia estructural o no. Aquesta gamma de materials és molt àmplia i no tots es produeixen a Catalunya. La fusta massissa ha estat el producte estructural per excel·lència al llarg de la història, però en l'actualitat el mercat està virant cap a materials més transformats que

Figura 2: Exemple de construcció amb fusta laminada encolada i amb contralaminat. Autor: E.Correia (INCAFUST).

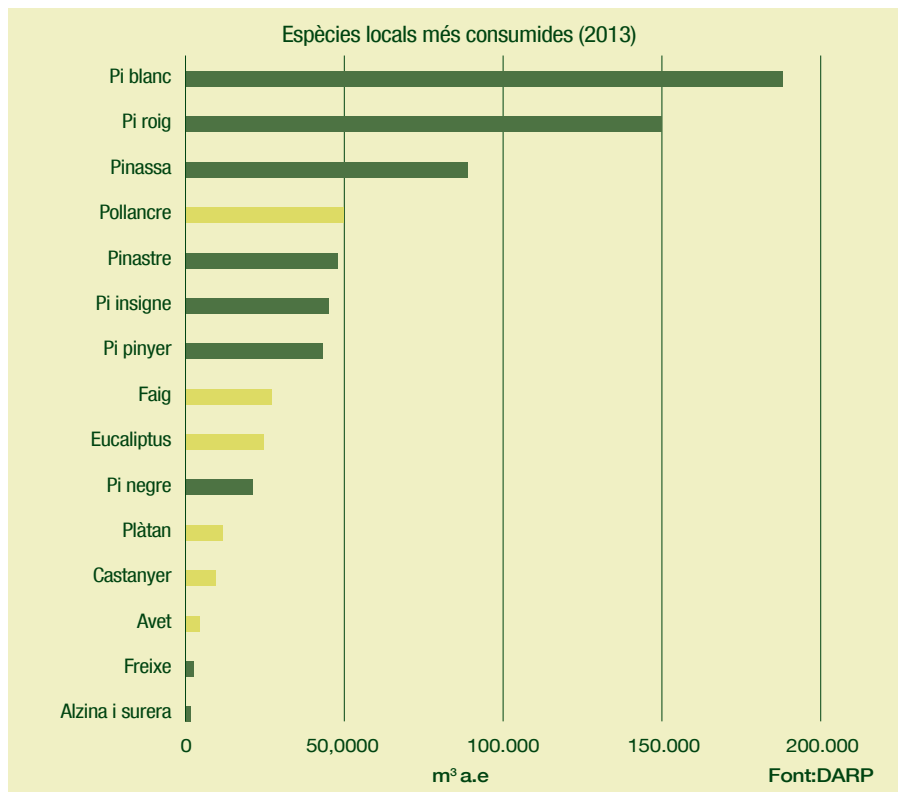

Figura 3. Espècies fusteres locals més consumides a Catalunya (DARP).

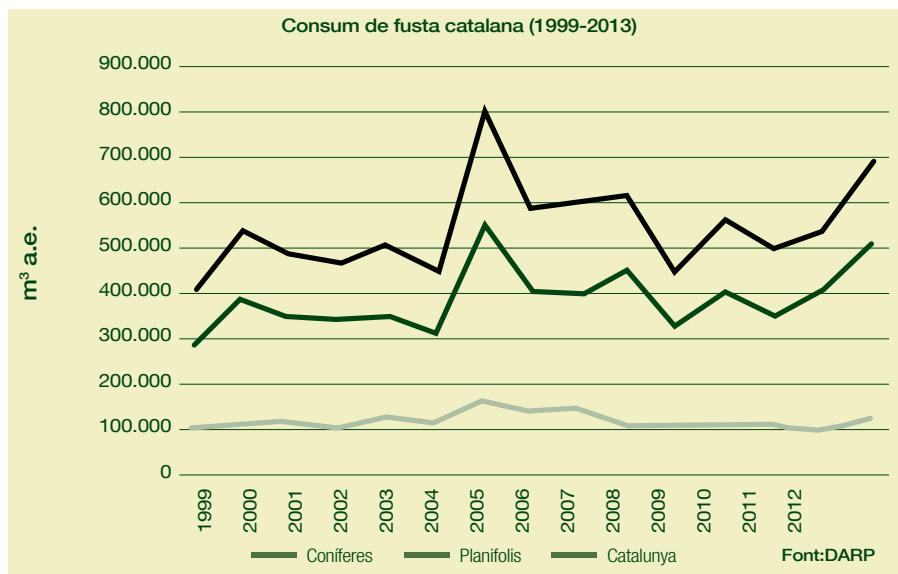

Figura 4. Consum de fusta catalana entre 1999 i 2013 (DARP)

proporcionen productes més homogenis i amb singularitats menys acusades. Ara bé, el factor que resulta clau en l'actualitat per poder penetrar en el mercat és el marcatge CE perquè és obligatori per a tots aquells productes que s'hagin d'incorporar de forma permanent en una construcció. A Catalunya, en l'actualitat es fabrica bigam massís i hi ha una producció incipient de fusta laminada encolada i contralaminat. En tot cas, la capacitat productiva de la nostra indústria

és molt inferior als milions de metres cúbics que es produeixen arreu d'Europa i es concentra en productes de formes i dimensions especials que s'empren en obres en les quals els mateixos fabricants hi estan involucrats.

Ja dintre del camp de la fusteria industrial podem trobar un gran nombre de productes que sovint es fabriquen de forma combinada amb fusta local, de la resta d'Europa i d'espècies tropicals.

Això és a causa del fet que el sector de la segona transformació, a diferència del de la primera, sovint es proveeix a través de magatzemistes i intermediaris que treballen en gran proporció amb fusta d'importació. La procedència de la fusta és un factor que en alguns productes té una importància cabdal, aquest és el cas de les bótes i els carretells per la producció de vi, i també el de les torneries on es fabriquen mànecs d'eines, útils domèstics, joguines i material esportiu. En canvi, la incidència de la procedència de la fusta sobre productes com portes, finestres i mobiliari en general és molt menor perquè el grau de transformació és molt més elevat.

04 Perspectives i reptes

En l'àmbit internacional es preveu un increment del consum de fusta gràcies a l'evolució tecnològica dels productes fusters, a la cada cop major consciència ecològica dels consumidors i a l'exhauriment progressiu dels recursos petrolífers que comportarà previsiblement l'encariment dels productes de la indústria petroquímica i de l'energia. Per contra, aquesta circumstància afavorirà comparativament els productes fusters perquè incorporen menys energia al llarg de la seva transformació que els productes petrolífers, metàl·lics o plàstics. Això provocarà previsiblement un increment de la demanda de fusta a escala internacional i també local.

Tot i això, els usos als quals es destini la fusta de Catalunya en el futur dependran essencialment de l'estratègia que s'adopti en vers al sector. Si s'opta per un perfil de baix nivell tecnològic, els productes hauran de penetrar en el mercat per preu i això implicarà abastir-se de matèria primera barata. Per tant, en aquest escenari no es pagarà un diferencial per la fusta de qualitat i desapareixeran els incentius per produir-ne. El cas paradigmàtic n'és la biomassa, un producte completament insensible a la presència de singularitats a la fusta. Per contra, els productes amb valor afegit elevat són els únics que necessiten fusta de qualitat i tenen marge de benefici suficient per cobrir la inversió necessària en silvicultura i millora de les forests.

05 Autor

Eduard Correal Mòdol
Institut Català de la Fusta (Incafust).
eduard.correal@incafust.org

INDÚSTRIES DE LA FUSTA A CATALUNYA: UNA ANÀLISI ESTRUCTURAL I CONJUNTURAL

Figura 1: Fusta de pollancre apilada. Autor: R.Martin. (DGMNB)

01 Trets estructurals del sector de la fusta

Catalunya és una de les comunitats autònomes amb més ocupats en aquest sector però, tot i això, aquest té unes dimensions més aviat modestes a casa nostra. Segons la Encuesta Industrial de Empresas (EIE), la seva dimensió, mesurada en termes d'ocupació (7.300 persones), de xifra de negoci (674 milions d'euros) i de VAB a preus bàsics (215 milions d'euros), és bastant reduïda i el converteix en un dels sectors més petits de la nostra indústria.

El sector fuster català representa aproximadament una sisena part del sector al conjunt de l'Estat en relació a les principals magnituds. D'any en any, el pes relatiu d'aquest sector sobre el conjunt de la indústria espanyola va disminuint, igual que passa també a nivell europeu. Catalunya té un pes del 0,3% de la UE en termes de volum de negoci, un 0,4% en termes de VAB i nombre d'empreses i un 0,6% en termes d'ocupació.

El sector de la fusta català presenta una estructura molt atomitzada: amb un pes petit, és un dels sectors amb més empreses (1.165). Aquesta estructura és resultat de l'origen familiar de les empreses, les baixes barreres d'entrada dels nous productors, l'escassa participació del capital estranger i la possibilitat d'organitzar-se en districtes industrials.

Només 5 empreses (0,4%) tenen 50 ocupats o més i la dimensió mitjana és de 5,8 ocupats. Destaquen empreses de més de 100 treballadors com Alberch o Serradora Boix, però la resta són de dimensió molt més reduïda. Aquestes magnituds resulten bastant inferiors a les d'altres sectors de la indústria en conjunt (5,3% d'empreses amb 50 ocupats o més i dimensió mitjana de 11,8 ocupats). El grau de concentració és petit en relació amb altres sectors manufacturers (els 5 establiments més grans concentren el 8,2% de l'ocupació i el 13,4% del volum de negoci).

Algunes veus del sector posen de manifest que la reduïda dimensió de les empreses en el sector de la fusta dificulta la seva

competitivitat i destaquen la importància de guanyar dimensió a través d'establir aliances amb altres empreses, fusions o adquisicions, creació d'ens participats o unions temporals d'empreses (Confemadera, 2009).

Pel que fa a la distribució territorial del sector de la fusta, les empreses es concentren, sobretot, a les comarques del Berguedà i Osona.

La rendibilitat del sector de la fusta (calculada com el resultat de l'exercici sobre el volum de negoci) el 2013, últim any amb dades disponibles, va ser negativa (-1,3%), és a dir, que el sector va tenir pèrdues (el conjunt de la indústria va obtenir una rendibilitat del 2,1%). La productivitat aparent del treball (VAB per hora treballada) és d'uns 17,2 euros, és a dir, la meitat de la productivitat de la indústria en conjunt (38,4 euros).

L'estructura de costos del sector de la fusta, suro i moble ve determinada principalment pel factor humà i les primeres matèries. El factor treball suposa entre un 20 i un 30%

dels costos, segons el producte. Aquest subsector és molt intensiu en mà d'obra, per la qual cosa el sector està exposat a una forta competència dels països de l'est d'Europa i els països asiàtics, amb uns salaris molt inferiors als nostres.

Pel que fa a les matèries primeres, la fusta base representa entre el 35 i el 50% dels costos de fabricació. El valor de la matèria primera depèn de la pròpia naturalesa de la fusta i per tant no és una decisió de producció. L'orografia i la climatologia del nostre país en general no afavoreixen la disponibilitat abundant de fusta de qualitat i el seu transport des del bosc, la qual cosa genera un desavantatge competitiu i un encariment de les primeres matèries, que cal anar a buscar a fora. Aquest desavantatge s'agreuja amb els freqüents incendis que pateix el nostre país on sovint els costos derivats del transport de la fusta cremada superen el valor del producte. Per aquestes raons, les importacions de fusta són molt rellevants.

Pel que fa al capital, es calcula que actualment la capacitat instal·lada només s'està utilitzant al 60% en aquest sector, la qual cosa dificulta que es pugui amortitzar la inversió realitzada (AITIM, 2011).

Des del punt de vista de la demanda final, els productes del sector de la fusta són en general béns de consum durador i, per tant, tenen una dependència directa de l'evolució de variables com ara la renda real disponible de les famílies, el cost del finançament extern, l'evolució de la construcció residencial i la distribució del consum domèstic entre béns duradors i no duradors.

Les vendes del sector de la fusta han disminuït un 50% en set anys i la meitat de les empreses

han hagut de tancar. A Catalunya el 42% de la superfície és boscosa (CREAF, 2009) i aquesta ha crescut un 7% en els darrers 10 anys, però quasi tota la fusta que s'utilitza ve de fora. El Gremi de Fusters de Barcelona posa en relleu que la fusta catalana no té prou qualitat per utilitzar-se per a la construcció i mobles, la qual cosa és conseqüència de l'estat en què es troben els boscos per la manca de gestió. I per tant cal millorar la seva qualitat i reduir les importacions, que sempre seran més cares que la producció pròpia.

Confemadera palesa que hi ha una pressió creixent sobre el compliment d'estàndards europeus i internacionals, per exemple, amb relació a les dimensions, la seguretat, els acabats o la sostenibilitat. Així, la normalització és clau per a la competitivitat dels productes en el mercat exterior. L'Observatorio Industrial de la Madera (OIM) posa de manifest la importància de desenvolupar productes que reuneixin propietats com la seguretat contra incendis, la resistència i durabilitat, la protecció davant l'agressió d'insectes o fongs i el respecte per la salut del consumidor.

02 Evolució del sector fuster a Catalunya el 2014

El 2014, el sector de la fusta a Catalunya estava format per unes 1.165 empreses (un 5,2% de la indústria manufacturera). Les empreses van patir intensament la crisi econòmica i es van reduir un 6,7%, xifra que indica que varen desaparèixer o varen deixar de tenir assalariats; aquesta disminució s'afegí a les intenses reduccions dels anys anteriors. Al conjunt de l'Estat, es van reduir un 7,8% (DIRCE).

Però a diferència dels dos anteriors, cal destacar que la producció (IPI) va créixer

un 13,3% a Catalunya l'any 2014 i ho féu amb molta més intensitat que al conjunt de la indústria (1,3%) i que al conjunt de l'Estat espanyol (+4,5%). Després de les caigudes de la producció el 2012 i 2013, l'IPI de la UE va mostrar un comportament positiu el 2014, augmentant així la producció de fusta (0,6%).

No obstant això, aquesta millora no va impedir que els afiliats a la Seguretat Social es reduïssin (2,8%, que s'afegeix a les disminucions del 2010-2013, superiors a un 9% cada any). El mateix va passar al conjunt de l'Estat, on l'afiliació va disminuir un 2,3%. En canvi, al total de la indústria, l'afiliació va mostrar lleus símptomes de millora al 2014 (+0,2%).

Les vendes a l'estranger en el sector de la fusta suposen aproximadament un 24,8% del volum de negoci (EIE), xifra gens menyspreable atesa la necessitat del sector exterior per compensar la disminució de la demanda interna dels últims anys. Però al 2014, les exportacions es varen reduir un 1,8% i això va ser conseqüència de les extracomunitàries, amb un pes del 34,8%, que van disminuir un 16,8%. Les vendes fora de la UE28, varen anar a Amèrica (12%) i Àsia (10,6%). En canvi, les exportacions a països comunitaris (65,2%) varen créixer un 8,7%. Aquestes anaren destinades a França (30,7%), Itàlia (12,7%) i Portugal (9%). A diferència de les catalanes, les exportacions espanyoles varen créixer un 3,2%, més en línia amb el què ha succeït al conjunt de la indústria a casa nostra (+2,4%). Per tant, no es pot dir que les exportacions contribuïssin a millorar la producció de fusta a casa nostra, sinó que la millora pot haver vingut més aviat de la demanda interna.

En canvi, a diferència d'anys anteriors, les importacions van créixer molt (+11,4%). Pel que fa a les compres de fusta a l'exterior, el

Taula 1. Producció de les indústries de la fusta.

		ÍNDEX DE PRODUCCIÓ INDUSTRIAL (IPI) Taxa interanual mitjana de l'any (en %) Base 2010=100											
		2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
CCAE-09													
	Catalunya	18,7	3,2	-2,5	16,2	-7,0	-14,5	-22,5	7,0	1,0	-7,9	-0,3	13,3
	Espanya	0,7	1,6	-2,0	1,9	-3,0	-21,6	-25,0	-7,1	-5,6	-16,6	-3,5	4,5
	Unió Europea	2,2	3,2	0,1	4,2	1,0	-9,1	-15,1	3,1	3,0	-4,8	-1,0	0,7

Font: Idescat, a partir de les dades de l'INE.

Taula 2. Variació de l'índex de producció industrial (IPI) (Base 2010=100)

Indústria de la fusta (CCAIE 16)						
Indicadors de curt termini	Catalunya	Catalunya	Espanya	% var. Catalunya	% total indústria	%Catalunya /Espanya
	2013	2014	2014	2013-2014	2014	2014
Afiliats a la seguretat social	8.965	8.717	55.338	-2,8	2,0	15,8
Núm. d'empreses amb assalariats	1.248	1.165	6.779	-6,7	5,2	17,2
Empreses amb >= 50 assalariats	6	5	88	-16,7	0,4	5,7
Índex de producció industrial (% var anual)	-0,3	13,3	4,5	-	-	-
Índex de preus industrials (% var anual)	0,2	1,2	0,6	-	-	-
Importacions	178,6	199,0	1.081,8	11,4	0,3	18,4
Exportacions	192,5	189,1	1.243,4	-1,8	0,3	15,2
Saldo	13,9	-9,9	161,5	-	-	-
Taxa de cobertura (%)	107,8	95,0	114,9	-	-	-

Indicadors estructurals	Catalunya 2012	Catalunya 2013	Espanya 2013	% total indústria 2013	Catalunya /Espanya 2013
Persones ocupades	7.641	7.289	48.027	1,7	15,2
Import net xifra de negoci	860,1	674,4	5.117,7	0,5	13,2
VAB (a preus bàsics)	255,6	214,8	1.583,7	0,8	13,6
Inversions en actius materials i intangibles	28,8	24,3	147,1	0,5	16,5
Resultat de l'exercici/volum de negoci (%)	-2,6	-1,3	-1,9	-	65,9
Productivitat aparent treball (VAB/ hora) (€)	19,4	17,2	19,2	45,3	89,7
Vendes realitzades a l'estranger (%)	21,1	24,8	n.d.	77,7	-

Nota: imports expressats en milions d'euros.

Fonts: DEMO, Dept d'Empresa i Ocupació; MINETUR, Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme; DIRCE, Directorio Central de Empresas de l'INE; Dades IPI i IPRI de l'Idescat i de l'Eurostat; Datacomex (dades d'aduanes, elaborades per l'AEAT i l'Idescat); EPF (Enquesta de Pressupostos Familiars de l'INE); IPC (INE); EIE, Enquesta Industrial d'Empreses; SBS, Structural Statistics Database (Eurostat); Encuesta de Innovación Tecnológica i Encuesta de I+D (elaborada per l'INE, dades de l'Idescat); EPO (European Patent Office, dades d'Eurostat).

96% s'originà a la UE28 i concretament a França (23,2%), Portugal (22,1%), Alemanya (17,7%) i països de l'est d'Europa (12,6%), entre els quals destaca Polònia (6,9%). Durant el 2014, les importacions de dins de la UE van augmentar un 10,2% i les de fora, un 54,6% (tot i que tenen un pes molt petit). Un comportament similar varen mostrar les importacions al conjunt de l'Estat (+11,8%) i al conjunt de la indústria catalana (+6,9%). Amb tot, la balança comercial del sector de la fusta i suro va presentar dèficit, fet que suposa un empitjorament respecte al 2013.

El 2014, els preus de la fusta a les llotges de contractació i mercat en origen de Vic i Girona van mantenir-se relativament estables o, en el cas d'algunes varietats, van augmentar entre un 1% i un 3% (pollancre, freixe, faig, roure i en la majoria de varietats de pi). Els preus industrials (IPRI) varen créixer un 1,2%, a diferència del que succeí al conjunt de la indústria (-1,6%) i per sobre del creixement a l'Estat (+0,6%).

Dins del subsector de la fusta, es pot distingir entre el segment de la fabricació

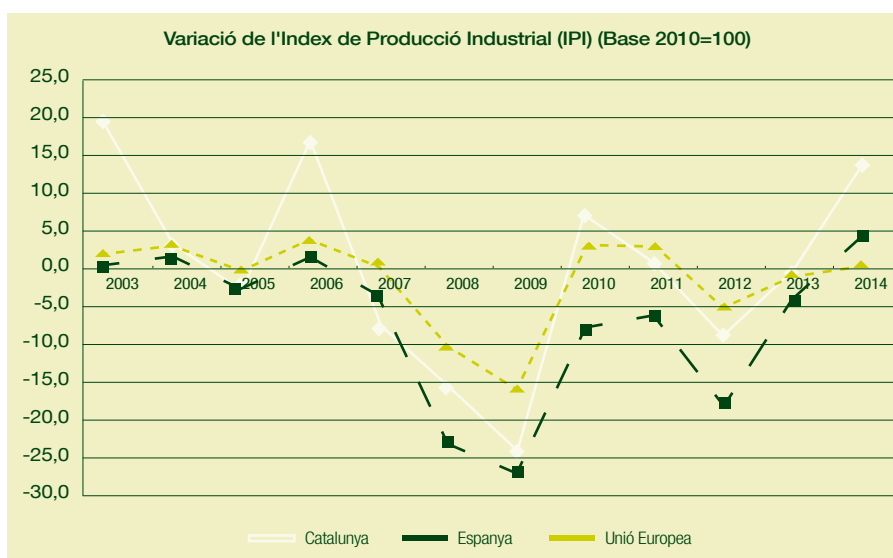

Figura 2. Variació de l'Índex de Producció Industrial (IPI) (Base 2010=100)

d'envasos i altres productes de fusta (46% segons l'Enquesta Industrial de Productes, EIP), el segment de la fabricació de taulers de fusta i fusteria per a la construcció (27%) i el segment de fabricació de productes de suro (27%). Ens ocuparem a continuació dels dos primers.

02.01 Segment de la fabricació d'envasos i altres productes de fusta

Aquest segment industrial inclou la serrada i planejament de la fusta (CCAIE 161), la fabricació d'envasos i embalatges de fusta (CCAIE 1624) i la fabricació d'altres productes de fusta (CCAIE 1629.1).

Les activitats d'aquest segment donen feina a unes 3.000 persones (un 41,1% del sector fuster), generen un volum de negoci de 420 milions d'euros i un VAB d'uns 112 milions (un 62% i un 52%, respectivament). A més, Catalunya representa al voltant d'una sisena part de la producció espanyola (EIE)¹.

La dimensió mitjana dels establiments és de 7,2 ocupats, xifra relativament gran amb relació al total del sector fuster (5,8 ocupats), però molt petita en relació al conjunt de la indústria (11,8). Aquest segment presenta una concentració similar a altres segments: els 5 establiments més grans aglutinen el 13% de l'ocupació i el 20,2% del volum de negoci (EIE).

Els principals productes fabricats dins d'aquest segment són els que es mostren a la taula 3, que suposen tres quarts parts del total.

Es tracta d'un segment relativament exportador (28,9% de les vendes), de manera que l'evolució de la producció està sobretot lligada a la demanda interna, però també a vendes a l'estranger.

El 2014, la indústria de la serrada i planejament de la fusta (CCAIE 161) a Catalunya estava formada per 91 empreses amb assalariats (dues menys que el 2013); d'aquestes, només una té 50 o més treballadors. En general es tracta d'empreses familiars de llarga tradició i moltes d'elles tenen la seva pròpia explotació forestal associada (OIM, 2009).

No obstant això, no disposem d'informació detallada sobre la producció a Catalunya amb aquest nivell de desagregació. La producció en aquest segment va créixer un 7,9% al conjunt de l'Estat, xifra molt positiva en relació al 2012 i 2013. La producció catalana en aquest segment suposa un 8,9% de l'espanyola (EIP). A més, les exportacions catalanes van créixer un 26,6% mentre que a l'Estat, un 12,8%. Amb tot, s'estima que l'IPI català pot haver mostrat també un creixement positiu al 2014. La indústria de la serrada i planejament té una forta amenaça de substitució pels corresponents productes d'importació, més competitiu i/o amb millor grau de classificació (OIM, 2009).

La principal raó d'aquest bon comportament del mercat exterior són els mercats intracomunitaris

(79,6%); les exportacions dins la UE augmentaren un 30,8% i les destinades fora de la UE28 (12,4%). Els principals destins d'aquestes vendes foren França (39,1%), Itàlia (13,2%) i Portugal (7,7%). Les importacions provinents de la UE (85,6%) van pujar un 3,4%, mentre que les de fora un 45,7%, tot i que tenen un pes molt petit. Així, la taxa de cobertura es mantingué sense gaires canvis al 41,8%.

La producció d'envasos i embalatges (CCAIE 1624) a Espanya va augmentar un 3,4%, seguint la tònica del 2013. No es disposa de dades sobre l'IPI per a Catalunya, però la producció catalana en aquest segment suposa un 15,3% de l'espanyola (EIP). A més, les exportacions catalanes van créixer un 1,3% mentre que a l'Estat, un 14,7%. Amb tot, s'estima que l'IPI català va créixer encara que de forma discreta al 2014. La producció d'envasos i embalatges té actualment unes barreres d'entrada baixes, però a termini mitjà es preveu que augmentin, per les necessitats d'inversió. A més, els envasos de fusta estan sent substituïts per envasos d'altres materials.

La millora de les exportacions d'envasos i embalatges al 2014 és deguda a les vendes realitzades dins la UE, que representen el 60,8% (Alemanya, 20,3%; França, 12,6%; Portugal, 12,5%) i van créixer un 6,7%; per contra, els mercats extracomunitaris van retrocedir un 6,1%. Paral·lelament, les importacions van disminuir un 13,9%, tendència que s'afegí a la d'anys anteriors i contribueix a millorar la balança comercial.

Els preus industrials es van mantenir pràcticament estables a les dues indústries que conformen aquest segment de la fabricació d'envasos i altres productes de fusta (+0,4% a Espanya).

La rendibilitat d'aquest segment (calculada com el resultat de l'exercici sobre el volum de negoci) va ser del -1%, un 30% inferior a la

productivitat global del sector fuster, ja que el resultat de l'exercici en aquest segment fou negatiu. La **productivitat** aparent del treball (VAB per hora) d'aquest segment assolí els 22 euros, un 27% per sobre de la del sector fuster (EIE).

02.02 Segment de la fabricació de taulers de fusta i fusteria per a la construcció

Aquest segment inclou la fabricació de fulloles i taulers de fusta (CCAIE 1621), terres de fusta (CCAIE 1622) i altres estructures de fusta i peces de fusteria i ebenisteria per a la construcció (CCAIE 1623). Aquestes activitats ocupen uns 4.300 treballadors (59% del sector), generen un volum de negoci de 255 milions i un VAB de 100 milions (el 38 i 48%, respectivament). La producció catalana representa més d'una desena part de la producció espanyola (EIE).

El 2013, aquest segment estava format per uns 839 establiments, dels quals només 2 tenien més de 50 ocupats (EIE). La dimensió mitjana dels establiments és petita (5,1 ocupats per establiment) sobretot en comparació amb la indústria manufacturera (11,8 ocupats). La concentració no difereix massa d'altres segments del sector fuster els 5 establiments més grans aglutinen el 11% de l'ocupació i el 22% del volum de negoci (EIE).

Entre d'altres, la producció d'aquest segment a Catalunya comprèn els productes esmentats en la taula 4, que suposen dues terceres parts del total.

Es tracta d'un segment no gaire exportador (18,2% de les vendes), de manera que l'evolució de la producció està sobretot lligada a la demanda interna.

En el cas de Catalunya no es disposa de dades de producció industrial, però en el cas espanyol, la fabricació de fulloles i taulers de fusta (CCAIE 1621) va augmentar (6,3%), seguint amb el canvi de tendència de 2013. La

Taula 3. Fabricació d'envasos i altres productes de fusta (CCAIE 161, 1624 i 1629.1)	% sobre el segment	% sobre Espanya
Paletes, paletes caixa i altres plataformes per a càrrega, de fusta	29,4%	18,5%
Altres envasos i embalatges de fusta i els components	20,3%	14,8%
Marc de fusta per a quadres, fotografies, miralls o objectes similars i altres	17,2%	21,2%
Fusta serrada o tallada de gruix > 6 mm; travesses de fusta sense impregnar per a vies fèrries	9,4%	7,6%
Font: EIP, Enquesta Industrial de Productes (INE). Dades 2013.	76,3%	

¹ Les dades de l'EIE inclouen dins aquest segment, la fabricació de productes de suro, cistelleria i esparteria (CCAIE 1629.2), que representen aproximadament una quarta part del sector de la fusta, tot i que no són objecte d'anàlisi en aquest treball.

Taula 4. Fabricació de taulers de fusta i fusteria per a la construcció	% sobre el segment	% sobre Espanya
Finestres, balcons i els bastiments, portes i els bastiments i llindars, de fusta	39,7%	13,2%
Construccions prefabricades de fusta	18,1%	24,2%
Taulers de partícules de fusta	9,6%	3,3%
Font: EIP, Enquesta Industrial de Productes (INE). Dades 2013.	67,3%	

producció catalana representa una part ínfima de l'espanyola (3,5% segons l'EIP), de manera que es fa difícil realitzar estimacions sobre l'IPI.

Les exportacions catalanes de fulloles i taulers de fusta es van reduir un 36,7%, que s'afegeix a la disminució del 2013, mentre que les espanyoles augmentaren un 5,6%. La major part de les exportacions en aquest segment s'adrezen a fora de la UE (55,9%), entre les quals les asiàtiques suposaren un 19,9% del total i les africanes un 16,9%. En canvi, les importacions van créixer molt considerablement (18,9%).

Pel que fa a la fabricació de terres de fusta (CCAE 1622), en canvi, la producció espanyola va caure considerablement (-20,5%), a diferència de l'any anterior. De fet, en aquest segment es produeixen unes fortes oscil·lacions d'any en any. La producció catalana representa una part molt petita de l'espanyola (4,3% segons l'EIP), de manera que es fa difícil realitzar estimacions sobre l'IPI, però atesa l'evolució de les vendes a l'estranger, no s'espera que hi hagi hagut una evolució gaire favorable a Catalunya.

Les exportacions catalanes van caure substancialment al 2014 (-21,4%), però cal interpretar-ho amb cautela atès que es tracta d'un segment molt petit; les espanyoles van créixer un 10,8%. Aproximadament, la meitat de les exportacions van anar destinades als països de la UE, mentre que la resta van ser extracomunitàries (Amèrica, 15,5%). Les importacions, en canvi, augmentaren un 16,8%.

Finalment, al segment de les altres estructures de fusta i peces de fusteria i ebenisteria per a la construcció (CCAE 1623), la producció espanyola va créixer un 4,3% el 2014, trencant amb la tònica dels últims sis anys. No es disposa de dades sobre l'IPI per a Catalunya, però la producció catalana en aquest segment suposa un 15,2% de l'espanyola (EIP). Les exportacions catalanes van disminuir un 17,6%, mentre que a l'Estat van augmentar un 2,9%. Amb tot, s'estima que l'IPI català pot

haver crescut per sota de l'IPI espanyol el 2014 o fins i tot podria no haver crescut.

Només un 12,3% de les nostres exportacions van tenir per destinació la UE; pel que fa a la resta, destacaren les exportacions a Àsia (34,8%) i Amèrica (22,8%). D'altra banda, les importacions van créixer un 23,5%, fet que suposà un deteriorament de la balança comercial que passà del 160% al 106%. La fusteria industrial (fabricació de portes, finestres i terres de fusta) té com a fortalesa que el seu producte és de primera necessitat. No obstant això, la seva feblesa és la dependència d'un únic sector (la construcció), fet que fa necessària la seva internacionalització.

La rendibilitat d'aquest segment va ser del -1,7%, ja que el resultat de l'exercici fou negatiu, igual que al segment d'envasos i altres productes de la fusta. La **productivitat** aparent del treball en aquest segment se situa en uns 14 euros per hora, un 19% inferior a la productivitat del sector fuster (EIE).

03 Autora

Laia Castany i Teixidor
Secretaria d'Universitats i Recerca.
Departament d'Economia i Coneixement.
lcastany@gencat.cat

LA MARCA CATFOREST EN ELS PRODUCTES FUSTANERS

Figura 1: Logotip Catforest

CATFOREST- producte forestal de Catalunya és una marca de garantia que sorgeix d'un ampli consens del sector forestal català, fruit de les necessitats detectades per part dels diferents agents del sector mateix i d'una posada en comú que neix en el si de l'**Associació Catalana Promotora de la Certificació Forestal (PEFC Catalunya)**.

01 Què és una MARCA de GARANTIA?

És aquell signe utilitzat per una pluralitat de persones físiques o jurídiques, **sota el control i la utilització del seu titular**, que certifica que els productes o serveis als quals s'aplica compleixen uns requisits comuns, en especial en allò relatiu a la qualitat, l'origen geogràfic, les condicions tècniques o el mode d'elaboració.

La marca de garantia queda regulada bàsicament per la Llei 17/2001, de 7 de desembre, de marques, i pel Reial decret 687/2002, de 12 de juliol, en virtut del qual s'aprova el Reglament per a l'execució de la Llei 17/2001, de 7 de desembre, de marques.

02 La importància del/de la titular de la MARCA de GARANTIA

Vista la definició de marca de garantia, podem observar que la figura del/de la titular de la marca és de gran transcendència, atès que serà qui hi atorgarà credibilitat, juntament amb el procés establert per a la consecució de la marca mateixa, procés que ha d'estar avalat per l'*òrgan competent en la matèria* de què es tracta, en aquest cas la Direcció General del Medi Natural i Biodiversitat.

El/la sol·licitant i titular **de la marca de garantia CATFOREST - producte forestal de Catalunya és l'Associació Catalana Promotora de la Certificació Forestal (PEFC Catalunya)**, entitat sense ànim de lucre que va ser constituïda l'any 2001 i que reuneix, entre els seus membres, la pràctica totalitat dels agents implicats en el sector forestal de l'àmbit de Catalunya: propietaris privats i públics, industrials i comercialitzadors de la fusta, entitats d'investigació, universitats, organitzacions de consumidors, organitzacions ecologistes, sindicats i col·legis professionals.

Així, el fet que l'entitat titular estigui formada o hi estigui representada gairebé la totalitat d'agents que intervenen en la cadena de valor des que l'arbre o producte forestal és a peu de finca fins que arriba en forma de producte final al consumidor comporta que es vetllarà per la totalitat dels interessos afectats en el global de la cadena i per un repartiment equitatiu i just dels interessos socials i econòmics que es puguin veure afectats al llarg de la cadena de valor del producte. Aquest aspecte és d'una importància primordial en ser una mostra de transparència i credibilitat de la marca.

El principal objectiu de l'Associació Catalana Promotora de la Certificació Forestal (ACPCF) era instaurar a Catalunya un sistema de certificació forestal adient per al sector mateix, amb la intenció de no perdre quota de mercat i donar resposta a les noves necessitats del mercat de la fusta internacional amb una incipient demanda, en aquell moment (2001), de productes emparats per un sistema de certificació forestal. Així, després d'una anàlisi acurada dels sectors de la producció de fusta (propietaris/àries) i de les diferents indústries, es va decidir apostar pel sistema de certificació forestal PEFC. L'any

2004, l'ACPCF va esdevenir PEFC Catalunya, com a representació del sistema forestal PEFC a Catalunya.

El Consell de la Unió Europea va adoptar l'any 1998 una Resolució relativa a la **certificació forestal** sobre la base del contingut de l'Estratègia forestal europea, que estableix: "Els sistemes de certificació forestal són instruments de mercat per millorar el coneixement dels consumidors sobre la gestió forestal sostenible i per estimular la utilització de la fusta i dels productes forestals com a matèria primera renovable i respectuosa envers el medi ambient. Les certificacions han de ser voluntàries, creïbles, transparents i de lliure accés, i tenir una baixa relació cost/eficàcia. Un punt essencial per garantir la credibilitat ha de ser el control independent de la gestió dels boscos."

Així, amb el sistema PEFC instaurat, ja podíem afirmar que comptàvem a Catalunya amb un sistema capaç d'avaluar i garantir, en l'àmbit internacional, la sostenibilitat dels nostres boscos. Però, tal com ja hem apuntat a l'inici, diversos agents del sector forestal mateix van detectar la necessitat de garantir la proximitat en origen dels productes forestals, atès que la societat en general, i la catalana en particular, valoraven cada dia més els productes locals de proximitat i les cadenes de comercialització curtes, i també els valors de responsabilitat social corporativa que promouen els productes de proximitat, atès que impulsen els aspectes socials i econòmics locals i contribueixen, alhora, a minorar la petjada de carboni, qüestió que millora, encara més, la visió del producte des del punt de vista ambiental.

D'altra banda, es va pensar que, a més de garantir sostenibilitat i origen, calia garantir una certa i mínima qualitat dels productes emparats per la marca, de manera que es pogués afirmar que els productes forestals que queden sota el paraigua de **CATFOREST - producte forestal de Catalunya** són garantia de sostenibilitat, origen català (local) i uns mínims estàndards de qualitat.

CATFOREST- producte forestal de Catalunya es regeix per un **Reglament d'ús de la marca propi**, que és a disposició de tothom en el web www.catforest.cat. Aquest Reglament ha estat àmpliament consensuat pel sector forestal de Catalunya, i la Direcció General del Medi Natural i Biodiversitat del Departament d'Agricultura,

Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural de la Generalitat de Catalunya n'ha emès informe favorable.

A més del Reglament i annexos, la marca es regirà pel que estableix la Llei 17/2001, de 7 de desembre, de marques, i les disposicions autonòmiques que s'aprovin a l'efecte.

03 Qui pot utilitzar la marca CATFOREST - producte forestal de Catalunya?

Qualsevol persona física o jurídica, tant privada com pública, que representi:

Propietaris/àries de finques forestals públiques o privades que disposin d'un instrument d'ordenació forestal i d'un sistema de certificació forestal de gestió forestal sostenible reconegut (PEFC; FSC; Certificat UNE; d'altres).

Empreses d'aprofitament forestal, transformadores i envasadores que disposin d'un sistema de certificació forestal de cadena de custòdia reconegut (PEFC; FSC; Certificat UNE; d'altres).

Empreses comercialitzadores de productes d'origen forestal que disposin d'un sistema de certificació forestal de cadena de custòdia reconegut (PEFC; FSC; Certificat UNE; d'altres).

Entitats responsables col·laboradores públiques i/o privades consumidores finals del producte que vulguin fer un ús divulgatiu de la marca, sense que quedi subjecte a control de traçabilitat, atès que no es manipula el producte, sinó únicament la informació, cosa que justifica l'absència de control directe sobre el producte, però contràriament caldrà signar una sèrie de compromisos de comunicació.

04 Quins productes podran adherir-se a la marca CATFOREST - producte forestal de Catalunya?

D'entrada, els productes que queden emparats per la marca seran els que tot seguit es relacionen. Cal remarcar, però, que el Reglament és obert, cosa que significa que, si en un futur es creu convenient ampliar els productes, es podrà fer sota el mateix paraigua de la marca, d'acord amb els condicionats del Reglament propi i de la regulació aplicable.

Fusta estructural amb origen en el territori de Catalunya per a ús estructural. Per poder gaudir de la marca, aquests productes hauran de comptar amb el marcatge CE segons el Reglament 305/2011, en virtut del qual s'estableixen les condicions harmonitzadores per a la comercialització de productes de la construcció, i demostrar que provenen d'un aprofitament forestal sostenible mitjançant un sistema de certificació forestal reconegut internacionalment (PEFC, FSC o d'altres) o bé d'un certificat emès per una tercera part independent acreditada per l'Entitat Nacional d'Acreditació (ENAC).

Fusta serrada no estructural i els seus productes acabats amb origen en el territori de Catalunya i en un aprofitament forestal sostenible, demostrable mitjançant un sistema de certificació forestal reconegut internacionalment (PEFC, FSC o d'altres) o bé un certificat emès per una tercera part independent acreditada per l'Entitat Nacional d'Acreditació (ENAC).

La fusta serrada ha de garantir la qualitat mitjançant la identificació dels estàndards de la taula 1, que hauran d'aparèixer en els contractes o documents de transmissió (factures, albarans...).

L'estella, els pèl·lets, les briquetes i la llenya queden també emparats per la marca de qualitat. Els requisits que han de complir aquests productes, els recull la taula 2.

Taula 1. Estàndards de qualitat per a la fusta serrada.

CRITERIS DE CLASSIFICACIÓ PER A FUSTA SERRADA NO ESTRUCTURAL

FUSTERIA

Per a taulons de fusta serrada de secció rectangular de gruix entre 16 i 100 mm, ample entre 50 i 225 mm i longitud entre 1,8 i 6 metres. Fusta seca

Graus	Nusos	Clivelles	Semes	Altres imperfeccions	Humitat	Toleràncies dimensionals
PRIMERA	4 nusos sans per cara i 2 per cantell. La grandària d'aquests nusos no ha d'excedir els 45 mm. S'admeten 2 nusos amb escorça al voltant de la cara i un cantell, amb una grandària del 50% dels nusos sans permesos.	Tolerades en el 15% de la longitud de la peça amb 25 mm de gruix.	Tolerades si la seva longitud no supera el 30% de la peça.	2 bosses de resina de 50 mm en el metre més pobre. Entre escorça de 100 mm. La desviació de la fibra no ha de superar 1 cm per cada 10 cm de longitud. Clivella que passa a l'extrem de longitud no superior al 10% de l'ample de la peça. Fusta per a llenya al 5% del volum de la peça.	H%<20% en tots els casos fusteria exterior: H%=12-19% fusteria interior: H%=9-16%	Longitud: -0/+5 mm Amplada i gruix: <100 mm: -1/+3 mm >100 mm: -2/+4 mm
SEGONA	5 nusos sans per cara i 3 per cantell. La grandària d'aquests nusos no ha d'excedir els 60 mm. S'admeten 3 grups de nusos morts amb escorça al voltant o nusos no sans al cantell, amb una grandària del 70% dels nusos sans permesos.	Tolerades en el 25% de la longitud de la peça amb 25 mm de gruix.	Tolerades si la seva longitud no supera el 40% de la peça.	2 bosses de resina de 100 mm en el metre més pobre. Entre escorça de 200 mm. La desviació de la fibra no ha de superar 1 cm per cada 10 cm de longitud. Clivella que passa a l'extrem de longitud no superior al 30% de l'ample de la peça. Fusta per a llenya al 30% del volum de la peça. Blaveig i taques rosades iguals al 30% del volum de la peça.	H%<20% en tots els casos fusteria exterior: H%=12-19% fusteria interior: H%=9-16%	Longitud: -0/+5 mm Amplada i gruix: <100 mm: -1/+3 mm >100 mm: -2/+4 mm
TERCERA	6 nusos sans per cara i 4 per cantell. La grandària d'aquests nusos no ha d'excedir els 75 mm. S'admeten 4 grups de nusos morts amb escorça al voltant o nusos no sans al cantell, amb una grandària del 90% dels nusos sans permesos.	Tolerades en el 70% de la longitud de la peça amb 25 mm de gruix.	Tolerades si la seva longitud no supera el 50% de la peça.	2 bosses de resina de 150 mm en el metre més pobre. Entre escorça de 300 mm. La desviació de la fibra no ha de superar 1 cm per cada 2 cm de longitud. Clivella que passa a l'extrem de longitud no superior al 50% de l'ample de la peça. Fusta per a llenya al 70% del volum de la peça. Blaveig i taques rosades iguals al 30% del volum de la peça.	H%<20% en tots els casos fusteria exterior: H%=12-19% fusteria interior: H%=9-16%	Segons l'estàndard de qualitat específic per a cada producte
FUSTERIA PER ENCOFRAR I EMBALATGE	La grandària i quantitat dels defectes no comprometen la integritat de la peça.				H%<22% en el moment de ser muntada	Segons l'estàndard de qualitat específic per a cada producte

05 Requisits bàsics per obtenir l'autorització de l'ús de la marca CATFOREST - producte forestal de Catalunya

Bàsicament, les persones físiques o jurídiques que desitgin gaudir de la possibilitat d'utilitzar en els seus productes forestals la marca de garantia CATFOREST, o les entitats col·laboradores que la vulguin emprar, hauran de signar un contracte que exigirà el compliment d'una sèrie

de compromisos, en virtut del qual adquiriran diferents drets i obligacions recollits en el Reglament d'ús de la marca i en el seu annex relatiu a les instruccions d'ús de la representació gràfica de la marca.

06 Gratuïtat

Cal destacar que el sistema d'adscripció a la marca és gratuït, de manera que serà

l'Associació Catalana Promotora de la Certificació Forestal (PEFC Catalunya), com a titular de la Marca CATFOREST - producte forestal de Catalunya, qui suportarà inicialment el cost econòmic i dels recursos necessaris per dur a terme la gestió i tramitació dels controls necessaris per a la concessió de l'autorització de l'ús de la marca i el seu enregistrament.

Com a **conclusió**, podem afirmar que el fet d'identificar els productes forestals de Catalunya

Taula 2. Requisits per estar emparat per la marca CATFOREST per a estella, pèl-let, llenya i briquetes

Producte	Proximitat	Estàndards de qualitat	Sostenibilitat
ESTELLA	Bosc de Catalunya	<ul style="list-style-type: none"> • Segell: DBOSQ • En cas de no tenir el segell DBOSQ, haurà de complir els estàndards següents: <ul style="list-style-type: none"> - Espècie en llatí i indicació de la granulometria segons la classificació de la: <ul style="list-style-type: none"> . Norma austríaca ÖNORM M7133: G30, G50 i G100 . Norma EN ISO 17225-4:2010: P16S, P31S, P45S - Humitat: indiqueu si la humitat en base humida (Hbh) és: <10%, <25% i <35% 	Certificats reconeguts internacionalment com ara PEFC o FSC
	Bosc de Catalunya	Segell ENplus , o bé DINplus	Certificats reconeguts internacionalment com ara PEFC o FSC
LLENYA	Bosc de Catalunya	<ul style="list-style-type: none"> • Espècie en llatí i indicació del % de cada una en cas de barreja. S'accepta una tolerància del 15% en la barreja. • Longitud: <ul style="list-style-type: none"> • Tacs de llenya: fins a 30 cm • Llenya curta: >30 cm fins a 40 cm • Llenya llarga: >40 cm fins a 50 cm • Llenya en barra: >50 cm • Humitat: indiqueu la humitat màxima i/o el temps mínim, expressat en mesos, d'emmagatzematge i/o estellat previ a la venda. • Absència d'impureses i d'agents patògens amb capacitat d'atacar elements estructurals i/o mobiliari de fusta. 	Certificats reconeguts internacionalment com ara PEFC o FSC
	Bosc de Catalunya	<ul style="list-style-type: none"> • Poder calorífic superior a 4.700 kWh/kg • Humitat inferior al 10% • Densitat superior a 1.000 kg/m³ • Forma de les peces sense variacions superiors al 10% 	Certificats reconeguts internacionalment com ara PEFC o FSC

en els mercats amb un segell que té la capacitat de garantir-ne l'origen català (proximitat i local), la sostenibilitat i la qualitat, comporta l'aportació, sense cap mena de dubte, d'un valor afegit d'importància extraordinària per a la competitivitat dels nostres productes i la nostra economia local, i també per a la contribució envers la gestió forestal sostenible dels nostres boscos.

07 Més enllà del dibuix...

CATFOREST té com a funció principal consolidar, a través d'una entitat independent, elements tan importants com la garantia i la confiança dels productes forestals catalans des de la proximitat. La marca, com a tal, no només engloba la part d'un símbol, buit i sense sentit, sinó que representa una forma de fer, de fer bé les coses.

La marca de garantia és un concepte utilitzat per la pluralitat i la seva existència depèn de les persones i les entitats que la configuren. Paul Capriotti explica que la marca corporativa s'ha

de veure sempre com un conjunt de valors. La marca és la pedra angular.

Avui en dia la majoria de les empreses, tal com ens recorda Noberto Chaves, saben que el seu eix vertebrador està constituït per elements no tangibles, que en el cas de CATFOREST són: la confiança, l'aposta per la gestió forestal sostenible, el compromís mediambiental, la garantia, la proximitat i, com a component principal, la qualitat. Així doncs, les empreses del sector aporten molts valors implícits i afegits al producte forestal català.

La marca CATFOREST concentra aquest sumatori de valors diferencials i els tradueix en un únic símbol, format per dos elements importants: el logotip que representa el nom de la marca CATFOREST i el seu símbol, vuit esferes en forma d'arbre. L'elecció del nombre 8 s'inspira en la successió del matemàtic Fibonacci (1,1,2,3,5,8,...), successió que, entre altres, té una sorprenent correspondència en el món natural i, curiosament, en el món forestal, en el creixement de les branques dels arbres.

La creació d'una marca de qualitat és i serà sempre necessària per garantir el futur de qualsevol projecte. És la pedra angular, l'element clau, el punt de partida per potenciar qualsevol producte i, sens dubte, per impulsar el producte forestal català. Com més força i més qualitat assoleixi la marca entre les diferents parts implicades, més s'enfortirà aquest sector.

08 Autors

Juan Porras Jurado
Centre de la Propietat Forestal.
jporras@gencat.cat

Richard Martín Vidal
Direcció General del Medi Natural i Sostenibilitat.
Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca,
Alimentació i Medi Natural
richard.martin@gencat.cat

→ **Joan Josep Royo i Cabanes ha treballat tota la vida al sector de la fusta i el moble. És empresari i ha estat representant de diverses associacions i organitzacions de la província de Tarragona. Des del 15 de juny de 2015 és el president de la Confederació Catalana de la Fusta.**

Propietaris forestals privats i públics, administració, indústries, societat... Coneixem a fons els avantatges i beneficis que la fusta ens pot aportar? Com els podem fer realitat? El president de la Confederació Catalana de la Fusta, Joan Josep Royo, ens explica en aquesta entrevista el seu parer sobre l'actual situació del sector català.

A quines entitats representa la Confederació Catalana de la Fusta (CCF) i quins són els seus objectius i activitats principals?

La Confederació té com a finalitat la defensa i promoció dels interessos econòmics i socials de les empreses del sector de la fusta i el moble a Catalunya a través de l'agregació de la capacitat d'acció de les associacions i federacions empresarials de les quatre províncies de Catalunya. Actualment representem entre 15.000 i 17.000 treballadors/es i unes 2.500 pimes.

Els nostres objectius són la representació sectorial davant les administracions públiques, la negociació col·lectiva laboral, el foment del diàleg social, la promoció de la formació sectorial i la potenciació de la competitivitat de les empreses a través de mesures d'estímul de la innovació i la internacionalització.

L'ENTREVISTA

Joan Josep Royo Cabanes
President de la Confederació
Catalana de la Fusta

"ÉS IMPRESCINDIBLE UNIFICAR MILLOR LES PRIORITATS I ELS RECURSOS, CONSENSUAR ESTRATÈGIES I ACTUAR PLEGATS"

Extracte de l'entrevista publicada a www.ruralcat.net

Actualment també treballem amb cada subsector, rematants, serradores, fustaires, industrials del parquet, etc. per donar una cadena de valor a la fusta en general.

Des de la seva perspectiva, quina és la situació del sector forestal a Catalunya i quines orientacions de política forestal creu que serien les més adients?

Segons les dades de què dispo, el 60% de la superfície de Catalunya és forestal. Estem parlant de més de dos milions d'hectàrees, de les quals més de la meitat correspon a superfície arbrada. Però, malgrat aquest gran potencial, aquest sector només representa l'1,3% del que mou el sector de l'agricultura i la ramaderia anualment. A més, el cost dels treballs forestals ha augmentat i el preu de la fusta ha baixat... Tot indica que el sector forestal català pot i necessita millorar la seva situació.

És molt important que, siguin quines siguin les polítiques aplicades, respongui a plans a mig i llarg termini, a cinc, deu i quinze anys vista. També és imprescindible unificar millor les prioritats i els recursos, consensuar estratègies i actuar plegats. Actualment el 80% dels boscos són de propietat privada i el 20% públics, i totes dues parts han de quedar satisfetes i treballar conjuntament.

Podem prendre com a referència els models que han tingut èxit a altres països com Euskadi, França o Àustria, però les hem d'adaptar al territori i als seus actors i protagonistes.

Com creu que es pot millorar la relació entre la producció forestal i les indústries de la fusta a Catalunya?

L'ordenament eficaç dels recursos disponibles i un bon aprofitament sistemàtic dels espais naturals és la base per establir una millor relació. Les

empreses extractives i de primera transformació necessiten un pla estructurat per modernitzar-se els propers anys. Les indústries de la fusta volen assolir major competitivitat al mercat, i unificar criteris i objectius seria l'escenari ideal.

Des de la Confederació Catalana de la Fusta volem contribuir a un major debat i consens entre el sector privat i el públic i les diferents indústries i subsectors de la fusta.

En quins casos i com creu que és possible augmentar l'ús de la fusta catalana per part de les indústries?

Com he dit abans, el potencial del sector és molt gran. Els darrers anys s'estan fent més esforços en aquest sentit, signant convenis entre entitats i l'administració, potenciant la biomassa, fent iniciatives conjuntes, estratègies de promoció, etc. Per exemple, un gran encert va ser la creació de la marca CATFOREST, amb la finalitat de permetre a prescriptors, consumidors i la societat en general identificar els productes forestals dels boscos de Catalunya en el mercat, amb garantia de sostenibilitat, proximitat i qualitat.

Quines expectatives d'evolució considera que tenen els diferents subsectors?

Cada subsector de la fusta té les seves pròpies particularitats. Tot i que els problemes de la construcció i la crisi econòmica general han afectat negativament a tothom, és molt diferent parlar de les serradores que dels mobles o els parquets... Cada subsector lluita com pot, però ja veurem com evolucionen. El que és segur és que anirà molt millor si som capaços d'unificar criteris, voluntats i accions. És per això que la Confederació Catalana de la Fusta posa tan d'èmfasi a reunir-nos i consensuar.

